

GAMSOVA ZBIRKA DIAPOZITIVOV – OB 100-LETNICI ROJSTVA GEOGRAFA IN KRASOSLOVCA AKADEMIKA PROF. DR. IVANA GAMSA (1923–2014)

Ob različnih okroglih obletnicah in ob smrti akademika prof. dr. Ivana Gamsa so bili njegova življenjska pot in prispevki v zakladnico geografskega in krasoslovnega znanja že podrobno predstavljeni (Ilešič, 1983; Kladnik, 2013; Knez Račič in sod., 2005; Kranjc, 2013; Kunaver, 1993; 2005; Natek, 2014; Perko, 2013; Zorn, Komac, 2013). Ob stoti obletnici rojstva tega velikana slovenske geografije naj predvsem mlajšim generacijam geografov, ki niso imeli z njim neposrednega stika, na kratko predstavimo njegovo življenjsko pot in zasluge za razvoj domače in mednarodne znanosti. Opozoriti želimo tudi na njegovo zbirko diapozitivov, ki jo je uporabljal pri pedagoškem in znanstveno raziskovalnem delu in je širši strokovni javnosti manj poznana.

Življenje in delo

Akademik prof. dr. Ivan Gams je bil rojen 5. julija 1923 v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Od leta 1946 do 1951 je na takratni Prirodoslovno-matematični fakulteti ljubljanske univerze študiral geografijo, etnologijo in narodno zgodovino. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je leta 1956 uspešno zagovarjal disertacijo z naslovom *Pohorsko Podravje, razvoj kulturne pokrajine*, ki je predhodno izšla v knjižni obliki (Gams, 1953). Po diplomi se je kot asistent zaposlil v Inštitutu za geografijo SAZU, leta 1962 pa v Inštitutu za raziskovanje krasa SAZU. Od aprila 1966 je služboval na Inštitutu za geografijo Univerze v Ljubljani, decembra istega leta pa je postal učitelj na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani, najprej kot izredni profesor in od 1972 kot redni profesor. Na tem službenem mestu je bil do upokojitve leta 1988.

V času aktivne kariere univerzitetnega učitelja je prof. Gams v različnih obdobjih predaval več predmetov, predvsem s fizičnogeografskega področja. Pričel je s klimatogeografijo in geomorfologijo, vpeljal je geografijo krasa in pokrajinsko ekologijo. Dolga leta je vodil seminar in sodeloval pri večdnevni terenskih vajah iz fizične geografije. Predaval je pedo- in fitogeografijo, fizični del geografije Slovenije in slovenskih pokrajin, metodologijo fizične geografije, nekaj časa je vodil tudi seminar iz regionalne geografije. Po upokojitvi je kot zunanji sodelavec še nekaj let pomagal pri izvajanju geografije Slovenije in geografije krasa ter na podiplomskem študiju predaval o dokumentaciji v znanstvenih delih.

Med posebne pedagoške dosežke akademika Gamsa sodi uvedba predavanj iz geografije krasa in pokrajinske ekologije. Slednjo je vpeljal povsem na novo in zanjo tudi napisal učbenik *Osnove pokrajinske ekologije* (Gams, 1986). Bil je mentor številnim študentom pri diplomskih delih, trinajstim podiplomskim študentom pri znanstvenih

magisterijih in enakemu številu doktorskih študentov. Pri njem so se izpopolnjevali tudi specializanti iz tujine. Zanimali so ga izzivi šolske geografije na vseh ravneh izobraževanja. O tej problematiki je napisal več prispevkov. Številne generacije gimnazijcev pomnijo njegov večkrat ponatisnjeni učbenik *Geografske značilnosti Slovenije* (Gams, 1983–2005).

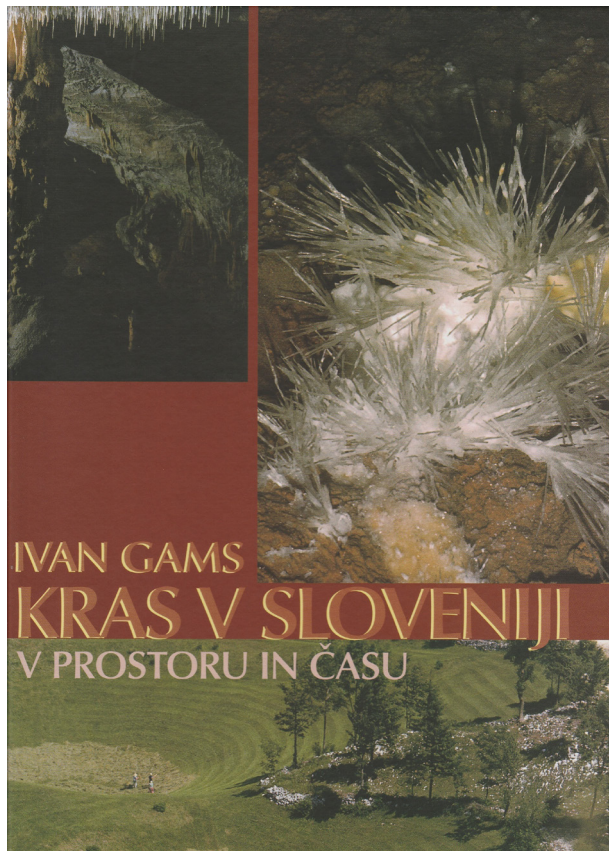
Slika 1: Dr. Ivan Gams na ekskurziji Geomorfološkega društva Slovenije na Goteniški Snežnik, september, 2006 (foto: K. Natek).

Čeprav fizični geograf, je dr. Gams deloval v smeri celovitega geografskega razumevanja Zemljinega površja. Zato ne preseneča, da je raziskoval številne probleme in je njegovo znanstveno delo zelo obsežno ali, kakor je zapisal Ilešič (1983, str. 129), ga je »zaradi njegove obsežnosti in mnogostranosti nemogoče povsem ustrezno ovrednotiti«. Med mnogimi področji Gamsovega delovanja je prepričljivo na prvem mestu geografija krasa, s katero si je pridobil velik ugled doma in v tujini, sledijo naravne nesreče, klimatogeografija, regionalna geografija in druge discipline, tudi s področja družbene geografije. Veljal je za prodornega in zelo spretnega pisca. Po številu objav v sistemu COBISS še vedno drži prvenstvo med slovenskimi geografi s kar 1231 objavami, od drobnih poljudnoznanstvenih ali polemičnih prispevkov do izvirnih znanstvenih člankov in monografij.

Akademik Gams se je ukvarjal s številnimi krasoslovnimi problemi, o katerih je napisal več kot 200 del. Vrsto let je raziskoval načine in hitrost korozijskega preoblikovanja kraškega površja. Izpostaviti velja oceno hitrosti zniževanja kraškega površja z metodo merjenja trdote kraških voda («Gamsova metoda») in mednarodno akcijo merjenja intenzivnosti korozije s pomočjo standardiziranih apnenčastih tablet («metoda tablet»). Veliko pozornosti je namenjal tudi hidrologiji in geomorfologiji krasa, kraški terminologiji ter problemom življenja in dela človeka na krasu. Raziskovalne dosežke na področju geografije krasa in krasoslovja je zaokrožil v monografiji *Kras v Sloveniji v prostoru in času* (Gams, 2003), velik odmev, tudi kot študijska literatura, je dosegla njena predhodnica *Kras: zgodovinski, naravoslovni in geografski oris* (Gams, 1974).

Slika 2: Za svoje življenjsko delo je prof. Gams štél monografijo *Kras v Sloveniji v prostoru in času* (2003). Za njeno predhodnico *Kras: zgodovinski, naravoslovni in geografski oris* (1974) je prejel nagrado Borisa Kidriča.

S področja naravnih nesreč so dr. Gamsa v začetku kariere pritegnili snežni plazovi, v nadaljevanju je sodeloval pri proučevanju poplav in suš ter drugih naravnih nesreč doma in po svetu. Zanimal ga je tudi vpliv spreminjanja podnebja na naravne nesreče in njihovi družbenogeografski vidiki. Ključen je Gamsov prispevek k uveljavitvi geografije naravnih nesreč kot posebne geografske discipline, ki je kasneje, tudi zaradi njegovega predhodnega dela, postala študijski predmet na Oddelku za geografijo FF UL. Bil je pobudnik posvetov o naravnih nesrečah v Sloveniji in ustanovitve revije *Ujma*, ki objavlja strokovne in znanstvene prispevke s področja proučevanja naravnih nesreč ter zaščite in reševanja.

Med bolj priljubljene Gamsove teme je sodila tudi podnebna tematika. Ukvarjal se je s podnebno tipizacijo in regionalizacijo Slovenije. Pomemben je njegov prispevek k poznavanju mikro in topoklimatskih razmer pri nas, predvsem kraških kotanj. Tudi v šolski rabi je bil ugodno sprejet njegov koncept vertikalne podnebne členitve in opredelitve toplotnega pasu. Med prvimi v Sloveniji je proučeval sodobno spreminjanje podnebja, v tej povezavi tudi krčenje Triglavskega ledenika in izginjanje snežišč.

Akademik Gams je deloval v času specializacij v slovenski geografiji, a je ohranil nagnjenost h kompleksnemu gledanju na pokrajino, zato je ustrezen poudarek dajal tudi regionalni geografiji. Uspelo mu je organizirati fizične in družbene geografe pri skupnem vrednotenju poglavitnih sestavin pokrajine. Plod ekipnega dela so zanimive študije o posameznih slovenskih pokrajinah in krajih, npr. o Pomurju, Voglajnskem podolju in Sotelskem, Krajni vasi na Krasu, Gamsovi domači pokrajini jugovzhodni Koroški idr. Zelo se je angažiral tudi pri projektu regionalnogeografskih monografij o Sloveniji, ki pa kljub sodelovanju vseh geografskih ustanov ni dosegel zastavljenega cilja. Sta pa zato s prof. Vrišerjem zasnovala, uredila in uspela pripeljati do izdaje monografijo *Geografija Slovenije* (1988), za katero je Gams napisal tudi več poglavij. S problemskim pristopom se je lotil tudi predstavitev tujih dežel.

Iz Gamsovih proučevanj podnebja v povezavi z naravnimi in družbenimi razmerami (zgornja gozdna meja, višinska meja poselitve, snežna meja) in celostnega proučevanja slovenskih pokrajin se je razvila slovenska šola pokrajinske ekologije, ki ji je Gams dal teoretično osnovo in jo vpeljal kot študijski predmet. Njegov edinstven pristop se zrcali tudi v pokrajinsko-ekološki sestavi in členitvi Slovenije, ki je objavljena v monografiji *Geografija Slovenije* (1988, str. 214–243).

Akademik Gams se je kot družbeno angažiran intelektualec izkazal kot biograf, kronist, pisec enciklopedičnih gesel in skrbnik klenega slovenskega jezika. Pri slednjem se je dejavno vključil v posodabljanje pravil za slovenski pravopis in se zavzemal za ustrezno rabo zemljepisnih imen. O tem se je veliko oglašal v javnosti. Veliko časa in ustvarjalne energije je posvetil geografski in krasoslovni terminologiji. Bil je zagovornik standardizacije zemljepisnih imen. Vrsto let je sodeloval in tudi koordiniral skupino, ki je pripravljala *Geografski terminološki slovar* (2013), terminološki vrh pa je dosegel z izidom *Slovenske kraške terminologije* (1973), ki jo je podpisal kot glavni urednik.

Ob kraški geomorfologiji se je akademik Gams ukvarjal tudi z razvojem reliefa v kvartarju, ledeniškim preoblikovanjem površja in njegovimi ostanki, proučeval je slemenske nivoje in sodobne geomorfne procese. Zelo si je prizadeval tudi za izdelavo geomorfološke karte Slovenije. Pripravil je prvi celovit pregled geografskih značilnosti slovenskih visokogorskih jezer, ukvarjal se je tudi z rečnimi režimi pri nas.

Kot geograf, ki je zagovarjal celosten pristop k predmetu geografskega raziskovanja, mu niso bili tuji niti družbenogeografski izzivi. Razpravljal je o agrarnogeografskih problemih, npr. naših hribovskih kmetij in rabe tal na krasu. Pritegnil ga je razvoj prometa, turizma in energetike. Kritično, tudi v laični javnosti, je razpravljal o demografskih problemih doma in na tujem. Tudi politični problemi mu niso bili tuji. Občasno je javnost seznanjal s svojimi pogledi na geografijo kot znanost, njeno organiziranost in dosežke.

Slika 3: Profesor Gams se z vravno tehniko spušča v Jamo v Lozi, 2005 (foto: A. Mihevc).

Ni povsem jasno, ali se je Gams leta 1951 priključil jamarjem Društva za raziskovanje jam iz Ljubljane zaradi svoje usmeritve v krasoslovje ali je jamarstvo narekovalo tako usmeritev. Postal je dober in izkušen jamar, o čemer pričajo raziskave številnih jam in brezen, med njimi je bila najbolj odmevna meddruštvena »Akcija dno«, odprava v Triglavsko brezno leta 1961, ki je potekala pod njegovim vodstvom. Po obuditvi delovanja podzemnega laboratorija v Podpeški jami je v program dela vključil »poskus s ploščicami«, ki je prerasel v mednarodno »metodo tablet«. Jamarskim krogom je ostal zvest tudi organizacijsko: predsedoval je Društvu za raziskovanje jam Slovenije, vodil je organizacijo IV. mednarodnega speleološkega kongresa. Na njegovo pobudo je bila na njem ustanovljena Mednarodna speleološka zveza, pri kateri je vodil Komisijo za proučevanje kraške denudacije. O jamah in jamarstvu je objavil številne članke.

Akademik Gams je bil sposoben organizator in komunikator znanosti v domačem in mednarodnem okolju. Mednarodno sodelovanje mu je olajšalo dobro znanje tujih jezikov. V času, ko so bili pri nas mednarodni znanstveni sestanki še redki, jih je organiziral in omogočil izmenjavo izsledkov in izkušenj. Bil je predsednik programske komisije IV. mednarodnega speleološkega kongresa v Ljubljani in Postojni 1965, organiziral mednarodni simpozij o standardizaciji terenskih metod za ugotavljanje intenzitete korozije v Ljubljani 1975 in mednarodni simpozij o človekovem vplivu na kras v Postojni 1987. Formalno in neformalno je sodeloval in prijateljeval z japonskimi, češkimi, slovaškimi, italijanskimi in angleškimi geografi in krasoslovci. V mednarodne kroge je bil vpet kot član znanstvenih teles Mednarodne speleološke zveze in Mednarodne geografske zveze. Bil je urednik mednarodnih in domačih strokovnih publikacij ter mentor postdoktorskim študentom in specializantom iz tujine. V domačem okolju je bil vključen v upravljanje Oddelka za geografijo in Filozofske fakultete FF UL, Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU, Društva za raziskovanje jam Slovenije, Geografskega društva Slovenije in Ljubljanskega geografskega društva. Vodil je tudi domače raziskovalne projekte.

Za desetletja neutrudnega znanstvenega, pedagoškega in strokovnega delovanja je akademik Ivan Gams prejel vrsto pomembnih domačih in tujih priznanj. Bil je redni član SAZU, zaslužni profesor Univerze v Ljubljani in nosilec Reda z zlatim vencem. Prejel je nagrado Borisa Kidriča, imenovan je bil za častnega predsednika Zveze geografskih društev Slovenije, Ljubljanskega geografskega društva in Geomorfološkega društva Slovenije. Odlikovan je bil s priznanji Zveze geografskih društev Slovenije in Zveze speleoloških društev Jugoslavije, prejel je priznanje Blaža Kocena za znanstveno in pedagoško delo, postal je tudi častni občan Občine Slovenj Gradec. Na mednarodni ravni je bil počaščen z rednim članstvom v Evropski akademiji znanosti in umetnosti iz Salzburga, s priznanjem speleološkega društva ZDA in častnim članstvom češkega speleološkega društva in madžarskega ter srbskega geografskega društva.

Gamsova zbirka diapozitivov

Fotoaparat je bil Gamsov zvest spremljevalec. Na številnih poteh po domovini in tujini je dokumentiral fizično- in družbenogeografske pojave in procese ter pokrajinske značilnosti. Rad je fotografiral ljudi, posluh je imel tudi za umetniške vidike fotografije. O problemih fotografiranja za potrebe geografskega izobraževanja je pisal v Geografskem obzorniku (Gams, 1959). Najraje je imel diapozitive, ki jih omenja tudi v omenjenem prispevku. Služili so mu pri dokumentiranju strokovnih in znanstvenih prispevkov, na njih so (ob kredit in tabli) temeljila njegova predavanja. Za potrebe geografskega pouka je v začetku sedemdesetih let 20. stoletja v sodelovanju s Sava-filmom pripravil tudi zbirko diapozitivov Kras I in II, Notranjska, Primorska in Planetsarno kroženje zraka.

Pri predavanjih je prof. Gams uporabljal lastne, kupljene in od kolegov ali študentov podarjene diapozitive. Na podarjene diapozitive je Gams pogosto napisal avtorje, prepoznamo jih tudi po »negamsovi« pisavi. Generacijam študentov so ostali v spominu »črni diasi«. Po upokojitvi je dr. Gams zbirko diapozitivov zapustil naslednikom na Oddelku za geografijo FF UL.

Slika 4: »Črni diasi« so na negativ film preslikani grafi, preglednice ipd. gradivo, ki so predstavljali jedro Gamsovih predavanj pri večini predmetov (Foto: I. Gams).

V letu okrogle obletnice rojstva akademika Ivana Gamsa smo po več kabinetih razpršene diapozitive zbrali, evidentirali in uredili po področjih in temah, kakor jih je zasnoval profesor. Diapozitive smo digitalizirali, v načrtu imamo, da bi postali dostopni javnosti. Zbirka šteje 2337 diapozitivov iz različnih časovnih obdobj, od začetka 60. let do Gamsove upokojitve konec 80. let 20. stoletja. Največ (687) jih je s področja geografije krasa. Zbirka predstavlja pomemben dokument prostora in časa, v katerem je nastajala ter bila v rabi, ima kulturno vrednost, služi lahko tudi kot vir za študij sprememb v pokrajini v zadnjega pol stoletja.

Preglednica 1: Predmetna področja in teme, po katerih je urejena Gamsova zbirka diapozitivov.

Predmetno področje (teme)	Št. diasov (%)	Št. tem
Geografija krasa (kraško površje, korozija, tipi kraškega površja, tropski kras, podtalni kras, razpoke, fluviokras, kraška polja, slepe/suhe doline, uvale, vrtače, lašti, mikrokraške oblike, kras-voda, sedimentacija karbonatov, sigove tvorbe, jame, Postojnska jama, Vilenica, Železna jama, kras v Sloveniji, Škocjanski kras, kras v Jugoslaviji, Istra, Kvarner, Vis, Biševo 1985, Hvar, kras v svetu, kras v ČSSR, Slovaška, kitajski kras, Puerto Rico, človek na krasu)	687 (29)	27
Geografija Slovenije (Slovenija splošno, Primorska, Notranjska, Dolenjska, Subpanonska Slovenija, Ljubljanska kotlina, južni del, severni del, Ljubljana, Predalpsko hribovje, Gorenjska, Pohorsko Podravje, Alpe, Alpe – Julijske, Kamniško-Savinjske Alpe, Kamniška Bistrica in Kamniške Alpe, Soča soseska, Soška dolina, Soseska, Zamejska Slovenija)	510 (22)	16
Geomorfologija (geomorfologija splošno, geomorfološke karte, morfotektonika, vulkani, vulkanski pojavi, denudacija, graviklastična geomorfologija, preperevanje, geomorfološki procesi, stene, erozija, doline, dolinski prečni profili, akumulacija, glacialna, nivalna geomorfologija, krionivalna geomorfologija, nivo-kriomorfolologija, ledeniki, jezera, jezera Julijci, obale, Korzika)	357 (15)	13
Regionalna geografija (Jugoslavija, Jugoslavija splošno, Hrvaška, Črna gora 1979, Italija, Alpe, Barcelona 1986, Palma de Mallorca 1986)	344 (15)	7
Klimatogeografija (radiacija, temperatura, vlaga, padavine, oblaki, cikloni, planetarna cirkulacija, veter, monsun, klimati sveta, klima splošno, klima Slovenije)	160 (7)	8
Pokrajinska ekologija (ekologija, ekologija splošno, ekosistem svet, ekologija Slovenija (izven krasa), ekologija-klima, kras)	67 (3)	3
Naravne nesreče	35 (1)	0
Osebe*	177 (8)	
Skupno število diapozitivov	2337	

*Pri urejanje zbirke smo med »Osebe« dodali tudi diapozitive iz ostalih map, kjer so bile osebe v ospredju.

Diapozitivi so bili vloženi v plastične mape s predalčki, mape pa obešene na tri kovinska stojala. Stojala z diapozitivi je imel prof. Gams postavljena v svojem kabinetu na nizki omari (komodi). Da se diapozitivi niso prašili, so bili prekriti s črnim težkim žametnim platnom. Najstarejši diapozitivi so iz začetka 60. let 20. stoletja. Njihova ohranjenost je različna, odvisno tudi od proizvajalca filma in kakovosti razvijalnega postopka. Po slabi ohranjenosti izstopajo diapozitivi Fotokemike Zagreb, ki so delno ali povsem porumeneli, še posebej tisti iz prve polovice 80. let. Diapozitivi so vstavljeni v različne okvirčke: najstarejši med stekelca in v aluminijaste okvirčke, kasneje v debele dvodelne plastične ali kartonaste okvirčke, novejši pa v tanke enodelne plastične okvirčke. Lepilo kartonastih okvirčkov (tudi kupljenih kot suvenir) je pri marsikaterem popustilo, zato je film ob pregledu zbirke izpadel. Take smo ponovno zlepili. Podobno je pri nekaterih popustilo lepilo papirnatega roba, ki je skupaj držal stekelci, med katerima je film. Prof. Gams je na nekatere okvirčke napisal njihovo vsebino in (ali) čas nastanka ali nanje nalepil listek z ustrezno vsebino. Ker je s časom pri nekaterih tudi to lepilo popustilo, je precej listkov odpadlo in se izgubilo, z njimi tudi dragoceni podatki o vsebini posnetega gradiva. Približen čas nastanka nekaterih diapozitivov smo lahko razbrali tudi s pomočjo datuma razvijanja, ki je odtisnjen na okvirčkih.

Slika 5: Del Gamsove zbirke diapozitivov. Urejena je po področjih, ki jih je profesor predaval ali se z njimi raziskovalno ukvarjal, v posebnih mapah so »osebe« (foto: D. Ogrin).

Več kot 2/3 diapozitivov je avtorskih. Če izvzamemo »osebe«, je največ avtorskih diapozitivov s področja geografije Slovenije. Gams je pri predavanjih veliko uporabljal tudi preslikave slikovnega gradiva iz literature na navaden črno-bel film (»črni diasi«), največ pri klimatogeografiji, pokrajinski ekologiji, naravnih nesrečah in tudi geomorfologiji. Kupljene diapozitive so prodajali kot suvenir (med njimi je precej jam) ali so bili narejeni kot didaktično gradivo (zalagal jih je npr. Prosvetni film Ljubljana).

Preglednica 2: Nekaj podatkov o Gamsovi zbirki diapozitivov.

Predmetno področje	Št. diasov brez napisa	Delež (%)	Št. »črnih« diasov	Delež (%)	Št. kupljenih in podarjenih diasov, barvne preslikave	Delež (%)
Geografija krasa	82	12	53	8	143	21
Geografija Slovenije	41	8	37	7	15	3
Geomorfologija	68	19	92	25	57	16
Regionalna geografija	84	24	10	3	35	10
Klimatogeografija	83	52	124	77	20	12
Pokrajinska ekologija	15	22	41	61	11	16
Naravne nesreče	8	23	20	57	2	6
Skupno	558	24	377	16	287	12

Slika 6: Pri starejših verzijah je bil diafilm vložen med dve tanki stekelci, ki ju je obrobljal papirnat rob (foto: D. Ogrin).

Literatura in viri

- Gams, I., 1953. Pohorsko Podravje. Razvoj kulturne pokrajine. Ljubljana: Dela SAZU.
- Gams, I., 1959. O fotografskem upodabljanju pokrajine. Geografski obzornik, 6, 4, str. 64–66.
- Gams, I., 1974. Kras: zgodovinski, naravoslovni in geografski oris. Ljubljana: Slovenska matica.
- Gams, I., 1983–2005. Geografske značilnosti Slovenije. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Gams, I., 1986. Osnove pokrajinske ekologije. Ljubljana: Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo.
- Gams, I., 2003. Kras v Sloveniji v prostoru in času. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.
- Geografija Slovenije, 1988. Ur.: Gams, I., Vrišer, I., Ljubljana: Slovenska matica.
- Geografski terminološki slovar, 2013. Ur.: Kladnik, D., Lovrenčak, F., Orožen Adamič, M., Ljubljana: Založba ZRC SAZU.
- Ilešič, S., 1983. Profesor Ivan Gams – šestdesetletnik. Geografski vestnik, 55, str. 128–135.
- Kladnik, D., 2013. Ivan Gams – terminologist, encyclopedist, biographer, and more/Ivan Gams – terminolog, encikloped, biograf in še kaj. Acta Geographica Slovenica, 53-2, str. 215–240.
- Knez Račič, I., Mlinar Strgar, M., Turk, J., 2005. Bibliografija akademika Ivana Gamsa. Bibliografije akademikov 1, Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti.
- Kranjc, A., 2013. Ivan Gams – karstologist/Ivan Gams – krasoslovec. Acta Geographica Slovenica, 53-1, str. 9–21.
- Kunaver, J., 1993. Ivanu Gamsu ob sedemdesetletnici. Geografski vestnik, 65, str. 5–8.
- Kunaver, J., 2005. Življenje in delo akademika Ivana Gamsa. V: Knez Račič in sod. (2005). Bibliografija akademika Ivana Gamsa. Bibliografije akademikov 1, Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, str. 5–12.
- Natek, K., 2014. In memoriam, profesor Ivan Gams (*5. julij 1923–†10. marec 2014). Dela, 42, str. 149–166.
- Perko, D., 2013. Contribution of Ivan Gams to Slovenia's regional geography and regionalization/Prispevek Ivana Gamsa k regionalni geografiji in regionalizacijam Slovenije. Acta Geographica Slovenica, 53-2, str. 241–256.
- Slovenska kraška terminologija, 1973. Ur.: Gams, I., Kunaver, J., Radinja, D., Ljubljana: Oddelek za geografijo FF UL.
- Zorn, M., Komac, B., 2013. Contribution of Ivan Gams to Slovenian physical geography and geography of natural hazards/Prispevek Ivana Gamsa k slovenski fizični geografiji in geografiji naravnih nesreč. Acta Geographica Slovenica, 53-1, str. 23–41.